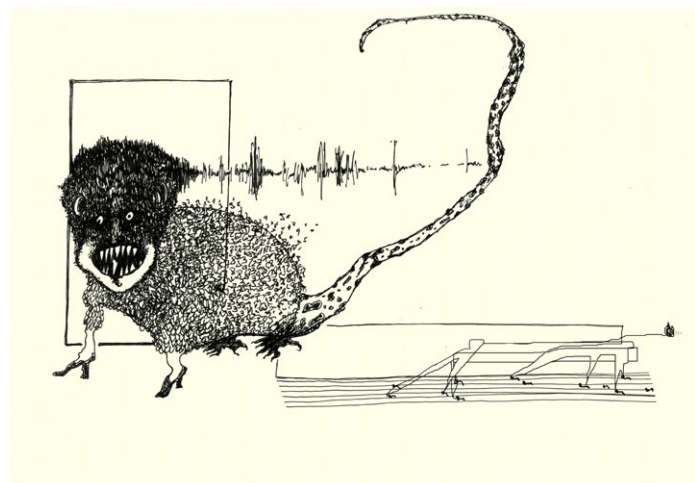

Iz Enciklumpedije Castra Fik Arke

Spoštovani bralci in raziskovalci,

uredništvo s ponosom najavlja, da uvajamo edinstveno rubriko raritet in odkritij Castra Fik Arke. Po dolgih 16-ih letih vztrajnih pogajanj smo oktobra 2021 slednjič vendarle podpisali listino z edinim Muzejem, ki hrani neprecenljiva dela tega znamenitega genija. S težko priborjenimi pravicami za objavo izbranega gradiva (originalnih Castrovih skic in zapiskov) ter muzejskih kontekstualizacij je Trdoživ tako postal prva revija v Evropi, ki se lahko pohvali s to častjo. Kot je znano, je Fik Arka raziskoval na številnih področjih, od biologije, paleontologije, etno-geografije, do jezikoslovja, primerjalne nevrologije in vse do trdih in zagamanih znanosti (npr. astrofizike). Iz njegove bogate zapuščine pa bomo v novi rubriki domačemu občestvu predstavili predvsem nabor tistih Castrovih raziskav in odkritij, ki so kakorkoli vplivala na razvoj znanosti na Slovenskem.

Le malokdo npr. ve, da si je Fik Arka pogosto dopisoval z Janezom Vajkardom Pohvalvasorjem. Muzej tako hrani tudi obsežno korespondenco 47-ih Pohvalvasorjevih pisem, iz katerih je razvidno, da se je močno zgledoval po Castrovih spoznanjih ter ga visoko cenil. Od treh domnevnih Castrovih pisem se je ohranilo le zadnje, v katerem Pohvalvasorja prijateljsko svari pred preobsežnim tiskom, ki ga utegne spraviti v stisko – žal pa je zaradi del na cesti pismo prispelo prepozno in je Pohvalvasor takrat že moral prodati grad Zbogomšperk. Kljub temu sta si ostala naklonjena, vse dokler ni eden umrl, drugi pa kasneje.

Ob tej priložnosti vam uredništvo Trdoživa in ekipa Muzeja želita prijetno čudenje!

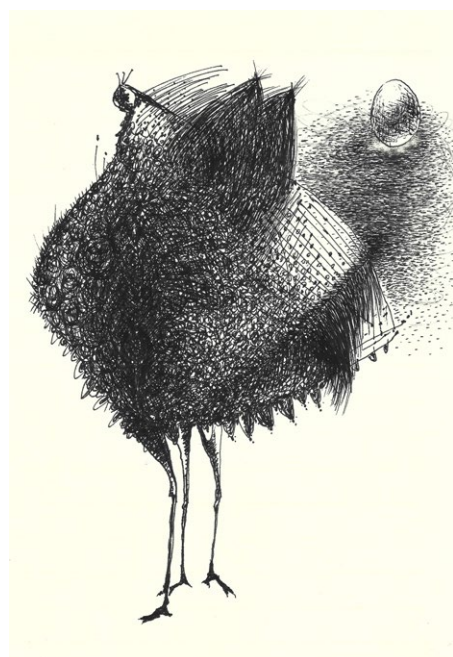
TONOZAVER [Iz zvezka 167, str. 339]

Odrasla žival lahko tehta do 3 tone na 7-tonski lestvici.
[Merilo: 1.000.000 : 1]

Izum je izumrl
v dolgotrajnem procesu sporekanja za zemljiške in nasledstvene pravice.

[Iz pisma 3, str. 3–4]

Ker je Zvezek 167 skoraj v celoti zgorel, še preden je izšla slavna Enciklumpediaeuae, se je ohranila le ta originalna risba. Pričujoči kratek opis je Muzej rekonstruiral iz Castrovega pisma J. Vajkardu Pohvalvasorju. Zaradi manka preostale razlage so naši strokovnjaki fenomen preudarno uvrstili na področje *tehno-paleontologije*.

PRAGOZDNA DOMAČA OKOŠ

Z NAD-LEŽNIM JAJCEM

(znan. ime: *Fallus fallus nadomesticus*)

Med raziskovanjem šamanizma na Javi je Castro prvič ugledal »lebdeče jajce«. Prepričan, da gre za resničen transcendentni pojav, je slednjič odkril zadnji primerek zdaj že izumrle vrste. *Okoš sicer večinoma živi na Sumatri, a v času oploditve migrira na Javo zaradi tamkajšnje nižje podrasti. Na prvi (in edini) pogled je prepoznavna po enem samem očesu, biološko pa jo od drugih sorodnih vrst loči njen način razmnoževanja in »gnezdenja«.* Danes je na obeh otokih endomna, kar Castro razloži kot evolucijsko prilagoditev: *Enooka samica in samec sta se pogosto spregledala, zato so samice redko parjenje (zarod) nadomestile s samooploditvijo. Jajc pa ne valijo na (ali po) tleh, ampak jih nosijo dvignjene na magnetnem polju za sabo: jajce leži v zraku, tik nad višino podrasti.* S tem je posredno ovrigel tudi rasne teorije, ki so Okošine bele noge razlagale na osnovi gena za rumeno kožo. *Če bi bil izgled njene kože odvisen od gena, ki upravlja s karotenoidi, bi morale*

Okošine noge kazati značilne karo vzorce – pa jih ne. Njene bele noge so preprosto posledica zadrževanja v visoki podrasti, zaradi česar jim nikoli ne osonči nog, ki tako ostajajo angleško bele. Najbolj bela je 3. noga, ki ji služi le za boljše balansiranje, da se zaradi teže jajca ne bi prevrnila na hrbet, v preostalem času pa jo skrrije pod trup. [Zvezek 9: 12] Prav ta opis je med drugim inspiriral tudi japonsko izumiteljico zločljive tačke za kolo, Ai Kokoshi – 3. soprogo M. J. Prebrissona. Ta pa je Castru ljubosumno očital neresnost, ko se je pri določanju izvornega habitata oprl na javanske staroselce, ki so tradicionalno znanje strnili v: *Tu je rodna, na Sumatri pa domorodna.* Obtožbo, da gre le za podvrsto domače kokoši, in ne odkritje divje sorte, je Castro ovrigel z razlago: *Okoš je domača v džungelski divjini, postane pa zelo divja ob poskusih udomačitve. Ljudje se ji niso mogli približati niti, da bi videli, s čim si zdravi izrastke, ki jim danes (v spomin na to vrsto) pravimo »kurje oko« ali »opiščanec«.* [ibid.: 17] Užaljeni Prebrisson je zato moralno sporen zapis *Fallus* priredil v *Gallus* in znanstveno srenjo prepričal v svojo taksonomijo, ki je v veljavi še danes. ☞

Kraljestvo: Anomalia (živali)
Deblo: Nodata ()
Razred: Ave! (rimski ptiči)
Rod: *Fallus* (Kôkoš)
Vrsta: *Fallus fallus* (Okôš)